

TERUGVAL IN SALARIS BEU

Griekse dokter pakt zijn biezen

Zeker vierduizend artsen in Griekenland zien zich door de economische crisis genoodzaakt naar het buitenland te vertrekken. Het ziekenfonds betaalt hun rekeningen niet. De patiënten kunnen steeds moeilijker hun eigen bijdragen opbrengen.

Het begon zo mooi in 1995. Huisarts Renske Mast startte als eerste en enige huisarts een praktijk op het Griekse eiland Samos. Grieken waren gewend direct naar de specialist te gaan, ook voor kleine klachten; een huisarts kenden ze niet. Maar de mensen zagen al gauw de meerwaarde van de eerstelijnsgeneralist en de praktijk van Mast liep als een zonnetje. 'Met name ouderen vonden het handig', aldus Mast. 'Ik had zelfs plannen om uit te breiden.'

Door de economische crisis kregen de Grieken minder geld te besteden en werd er minder zorg vergoed. Vier jaar geleden begon Mast het te merken. 'Ik heb goed geld verdiend op Samos, tot de economische crisis echt toesloeg. De mensen gaan nu liever naar de staatsziekenhuizen, waar ze voor een vast entreebedrag van 5 euro alle zorg kunnen krijgen', merkt Mast.

Grieken zijn verplicht verzekerd via het ziekenfonds van de staat. De welgestelde Grieken hebben er een privéverzekering naast, waarmee ze privéklinieken kunnen bezoeken. Door de crisis bezuinigen veel mensen op de privéverzekering en vallen terug op het ziekenfonds. Mensen die ook die premie niet kunnen opbrengen lopen onverzekerd rond.

Huisarts Mast had als enige op het eiland Samos een contract met het ziekenfonds, waarin een plafond was afgesproken van maximaal tweehonderd consulten per maand. Dit aantal was te laag, want ver voor het einde van de maand, waren de consulten al op. 'In het begin van de maand had ik het druk, maar al snel zat ik aan het plafond, rond de twintigste viel het helemaal stil', zegt Mast. Het

waren niet alleen de beperkte consulten die het werk frustreerden, de consulten zelf werden ook minder boeiend. Mensen bezochten de praktijk vooral voor recepten, en die moesten in het nieuw aangelegde elektronisch patiëntendossier van het ziekenfonds worden ingevoerd. Het systeem is zo traag en inefficiënt dat Mast in de beginperiode tot 's avonds laat bezig was met de invoer. 'Later ging het beter,

maar nog steeds kost het elektronisch voorschrijven veel tijd en dat verpest het werkplezier.'

Cholesterol prikken

In de zomermaanden had Mast een stroom vaste klanten van Nederlandse, Duitse en Scandinavische toeristen erbij naast haar Griekse patiënten. 'De Nederlanders vonden het prettig een bekend gezicht te zien op Samos en kwamen jaarlijks bij mij terug tijdens hun vakantie voor een consult. Maar nu het economische tij is gekeerd, sluiten de Nederlandse zorgverzekeraars geen contracten meer af. Mensen moeten achteraf proberen het geld terug te krijgen, en zijn daardoor minder geneigd om de huisarts in Griekenland te bezoeken', ziet Mast. Goed, misschien was de zorg vóór de crisis in Griekenland wat aan de luxe kant, geeft ze toe. 'Grieken lieten elke zes maanden hun cholesterol prikken. Ik kreeg hele gezinnen op het spreekuur die jaarlijks een bloedonderzoek lieten doen, ook voor de kinderen onder de tien jaar. Dat is natuurlijk helemaal niet nodig. Ook was het voor de Grieken geen probleem om met een ontstoken teen of een verstopt oor naar de Spoedeisende Hulp van een ziekenhuis te gaan.' De room is er nu wel af, ziet Mast. 'Voor

een deel is dat prima, maar zeker in de grote steden zakt de bodem eruit. Mensen met een schildklierafwijking slaan bijvoorbeeld het jaarlijkse bezoek aan de endocrinoloog over om de 80 euro uit te sparen.'

Trojka-maatregelen

Het beeld dat huisarts Mast schetst, is terug te zien in de cijfers. De Griekse zorg was voor de crisis inderdaad goed, maar niet goedkoop. Grieken besteedden in 2008 nog 9,8 procent van het bruto bin-

50 van de 132 staatsziekenhuizen moeten sluiten

nenlands product aan de zorg; dat was hoger dan gemiddeld in Europa en het steeg bovengemiddeld hard. Ze kregen daar wel een goede kwaliteit voor terug, de levensverwachting was bijvoorbeeld relatief hoog met gemiddeld 80 jaar. De 'trojka' – de drie-eenheid van de Europese Unie, de Europese Bank en het Internationaal Monetair Fonds – legde de

Grieken op dat de besteding aan gezondheidszorg moest dalen naar 6 procent van het bruto binnenlands product. Vooral de uitgaven aan medicijnen en medische hulpmiddelen moesten fors naar beneden. De uitrol van een landelijk elektronisch patiëntendossier die Mast omschrijft, was een van de maatregelen die daarbij moest helpen. Ook al zijn er haperingen in de techniek: het is de Griekse overheid wel gelukt, wat in Nederland niet lukte. Alle dokters moeten verplicht aansluiten op het systeem en elektronisch voorschrijven. Daarbij moeten artsen zoveel mogelijk generiek voorschrijven en volgens de richtlijnen.

Een andere grote maatregel is dat er 50 van de 132 staatsziekenhuizen moeten sluiten, vooral in de meer afgelegen gebieden. Voor chirurgische ingrepen moeten patiënt 20 procent vooraf betalen. Dat wordt voor veel mensen steeds lastiger, want van de bevolking is 27 procent werkloos, en dan stopt de zorgverzekering. De Griekse wetenschapper Thomais Kakouli zet in British Medical Journal de gevolgen van deze trojka-maatregelen op een rijtje. Een niet-spoedeisende operatie wordt financieel onbereikbaar voor een breed segment van de bevolking door de hoge eigen bijdrage. Een nieuwe heup is voor iemand met een naar Griekse

maatstaven redelijk pensioen van 600 euro bijvoorbeeld niet te betalen. De ziekenhuizen in de buitengebieden worden te ver uitgekleeft, waardoor veel Grieken geen toegang meer hebben tot gespecialiseerde zorg. Meer dan vierduizend Griekse dokters zijn de terugval in salaris beu. Ze pakken hun biezen en vertrekken naar het buitenland. Het relaas van Kakoulis is ondertekend met een oproep van honderd Griekse dokters in een poging de maatregelen te temperen.

Huisarts Mast ziet in haar omgeving dat dokters hun rekeningen niet betaald krijgen. Particuliere laboratoria en beeldvormers hadden grote bedragen openstaan, omdat ze al twee jaar niet meer betaald waren door het ziekenfonds. Mast: 'Er zijn veel mensen die wegtrekken, ook artsen.'

Malaria

De bezuinigingen hebben ongewenste effecten op de gezondheid van de Grieken, zo liet Artsen zonder Grenzen vorig jaar zien. Mensen lopen malaria op in Griekenland, een ziekte die Europeanen tot dan toe alleen maar mee naar huis namen van hun verre reizen naar zuidelijke landen. Malaria is officieel nog niet endemisch in Griekenland, maar als er nog een paar besmettingen worden gevonden is het dat wel, zegt Artsen zonder Grenzen in de BBC-documentaire *In sickness and in debt* (zie kader). 'De opkomst van endemisch verkregen malaria kan worden gezien als een gevolg van de bezuinigingen', vindt Willem de Jonge, de Nederlandse algemeen directeur van Artsen zonder Grenzen in Griekenland. 'De regering besteedt minder aan muggenbestrijding. We zien ook het aantal besmettingen van het West-Nijlvirus toenemen.'

De Griekse artsen missen kennis van en ervaring met malaria. Artsen zonder Grenzen staat hen bij om goede medische zorg te leveren. Maar er zijn meer tekenen van de crisis zichtbaar. Het aantal zelfmoorden neemt toe en drugsgebruikers raken vaker besmet met hiv-infecties. Overdracht van tbs en van hepatitis B en C is eveneens een zorg van De Jonge. Toch verkeert Griekenland niet in een

humanitaire crisis, verduidelijkt de algemeen directeur. 'Het is een sociale crisis. De Grieken waren gewend aan een hoog welvaartsniveau met een uitstekende gezondheidszorg en dat hebben ze zien kelderen. Dat neemt niet weg dat het voor de mensen zelf vreselijk is, je moet echt hier wonen om het te kunnen voelen.' Vooral de kwetsbare groepen lopen risico op de opkomende infectieziekten. In de detentiecentra voor immigranten kom je veel van deze kwetsbare mensen tegen. Griekenland is sinds enige jaren 'de poort van Europa' geworden; zeker 90 procent van de immigrantenstroom naar Europa komt via de grens met Turkije binnen. Mensen uit landen waar wel een humanitaire crisis heerst, zoals nu bijvoorbeeld in Somalië, kunnen wel tot achttien maanden worden vastgehouden in de detentiecentra, volgens De Jonge. De medische zorg in deze centra is slecht, en Artsen zonder Grenzen is erg druk met hulp bieden ter plaatse. Er is dus flink werk aan de winkel, ook in de betreffende landen in Zuid-Amerika, Afrika en Azië waar de immigranten naar Griekenland vandaan komen. De Jonge: 'Er is veel werkloosheid onder Griekse artsen. Toch lukt het ons steeds moeilijker om artsen te vinden die naar arme landen willen worden uitgezonden, ze vertrekken liever naar een rijk westers

land. Griekse artsen zijn meestal sterk gespecialiseerd en komen goed aan de bak in Amerika of Australië.'

Ook Renske Mast is gestopt met haar huisartsenpraktijk op Samos. Samen met haar gepensioneerde Griekse echtgenoot wil ze terug naar Nederland. Een eerste waarneming van drie maanden heeft ze al achter de rug, en dat beviel goed. Na een sollicitatieronde heeft ze per 1 januari een nieuwe baan gevonden als huisarts. ■

IN SICKNESS AND IN DEBT

De BBC-documentaire *In sickness and in debt* brengt Griekse dokters in beeld die vrijwilligerswerk doen om de arme landgenoten te helpen aan medische zorg. Met name mensen die de zorgverzekering kwijt zijn geraakt door werkloosheid hebben geen toegang meer tot de zorg. Zelfs patiënten met kanker of diabetes zonder verzekering worden niet toegelaten en kloppen bij het noodziekenhuis met de vrijwillig werkende artsen aan.

Ga naar www.medischcontact.nl voor de hele documentaire.